

Det gode kulturbyggeri

7 cases

MULTIMEDIEHUSET

Udarbejdet af NIRAS Konsulenter A/S
for Multimediehuset – Århus Kommunes Biblioteker
Januar 2006

Layout: NIRAS Konsulenterne A/S

Uddrag må kun gengives med tydelig kildeangivelse.

Casestudierne er baseret på desk research og informationer fra institutionerne.

Indholdsfortegnelse

Sct. Nicolai, Kolding side 4

Økolariet, Vejle side 8

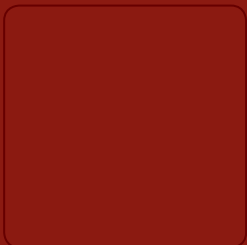
DR Byen, København side 12

Dieselvekstaden, Stockholm side 18

Croydon Clocktower, London side 24

Fòrum Barcelona side 28

Eyebeam, New York side 32

Sct. Nicolai

Kolding

PROFIL

Sct. Nicolai skal være et markant og levende center for kultur, kreativitet og erhvervsliv og fungere som katalysator for det tværgående kultur- og udviklingssamarbejde i Kolding Kommune.

FAKTA

- **Areal**

5.500 m² fordelt på fem huse og de mellemliggende udenomsarealer. De fem huse har hvert sit speciale: Hus 1 – Film; Hus 2 – Børnekultur, leg og fantasi; Hus 3 – Lokalhistorie og Fortælling; Hus 4 – Kunst, kunsthåndværk og design og Hus 5 – Musik og dans.

- **Økonomi**

Opførelsen af Sct. Nicolai er beregnet til 54 mio. kr., hvoraf Fonden Realdania yder 26,6 mio. kr. i støtte, mens det resterende be-løb betales af Kolding Kommune. Derudover støtter Lokale- og An-lægsfonden Børnekulturhuset med 4 mio. kr., mens Dansk Filminstitut støtter Filmhuset med 350.000 kr.

- **Ansatte**

Kolding Kommune ejer anlægget og er driftsherre overordnet set. Strukturerne i forhold til daglig ledelse og medarbejdere er endnu ikke fastlagt med undtagelse af Filmhuset, som skal drives af Film6000.

- **Besøgende, åbningstider og betaling**

Kendes endnu ikke. Vil øjensynlig variere for de enkelte huse.

BELIGGENHED & BYRUM

Kulturkomplekset er under opførelsen i det fredede skolekompleks Sct. Nicolai Skole (opført 1856-1898), som har en central beliggenhed tæt på gågaden og inden for gåafstand til banegården. Men idet bygningerne har ligget mere eller mindre ubenyttede hen gennem en årrække, er der dog stadig en udfordring i at få etableret naturlige trafikstrømme til og fra anlægget.

I etableringen af kulturkomplekset har man lagt vægt på, at det nære byrum integreres i de enkelte huses daglige liv og forlænger dem, så kulturen kommer så langt ud i gården som muligt. Således vil udenomsarealerne være de besøgendes indfaldsvinkel til komplekset, og de tænkes anvendt til et bredt udsnit af friluftsansatte aktiviteter.

MÅLGRUPPER

Aktiviteterne i Sct. Nicolai Kulturhus retter sig generelt mod Koldings borgere, således at enkelte tilbud primært er rettet mod særlige grupper:

- Børn og børnefamilier (Hus 2 - Børnekultur, leg og fantasi)
- Kunstnere, musikere og andre kreative (Hus 1 – Film, Hus 4 – Kunst, kunsthåndværk og design, Hus 5 – Musik og dans)

Desuden ses Sct. Nicolai Kulturhus som et væsentligt nyt initiativ i tiltrækningen af turister og som besøgsål bl.a. for overnattende turister på byens hoteller og det nærliggende Kolding Byferie. Turisterne forventes at udgøre en relativt stor andel af de besøgende især i forbindelse med arrangementer.

PRIMÆRE FUNKTIONER

• Nicolai – Film

Café, biografsal til 81 personer, multisal til 50 personer (med film- og videoforevisninger, videokunst og foredrag), videotek for enkeltpersoner eller mindre grupper og udstillingsområde. Desuden vil der på tagetagen blive indrettet videoværksted til brugerne af huset og studiefaciliteter til TV-Kolding. Lokalerne på tagetagen drives af Kolding Kommune, mens Film6000 (café-biograf i Kolding) overtager driften og forpagtningen af Nicolai Biograf og Café.

• Nicolai – Børnekultur, leg og fantasi

Kernen i Børnekulturhuset bliver Kulturgloben. Denne symboliserer forskellige lande og verdensdele, som på skift skal være tema for husets aktiviteter – for eksempel musik, dans, workshops, fortælleværksted og teater. Nicolai – Børnekultur, leg og fantasi vil rumme:

- Grotten: til teater og andre former for kropslig udfoldelse
- Skoven: et rum hvor børnenes motorik og kreative sans udfordres
- Dyret: en trappe med hemmelige rum og alternative veje
- Himlen: hvor man kan opholde sig i glasskyer, som giver overblik og tid til fordybelse

Desuden vil der være forskellige fleksible værkstedsfaciliteter med bl.a. multimedieværksted med netadgang og videoudstyr, billedværksted med mulighed for at arbejde med form og farve, ler, maling osv. samt tekstilværksted med mulighed for at arbejde med tekstil, syning osv.

• Nicolai – Lokalhistorie og Fortælling

Kolding Stadsarkiv bliver omdrejningspunktet i huset. Det flyttes fra Koldinghus Staldgård til de nyrenoverede bygninger i begyndelsen af 2006. I huset vil der være en læsesal og rum indrettet til, at borgerne kan inddrages i fortællingen om livet i Kolding før og nu. Disse rum er følgende:

- Et udstillingsrum
- Et skriveværksted
- Et fotoværksted
- Lokaler til arbejdsgrupper/studiekredse, der beskæftiger sig med lokalhistorie, fortælling mv.
- En foredragssal til cirka 50 personer for foreninger, seniorklubber, skoleklasser mv.

Sct. Nicolai

Kolding

PRIMÆRE FUNKTIONER

(fortsat)

- **Nicolai – Kunst, kunsthåndværk og design**

Huset danner ramme for såvel amatører som professionelle. Ud over værksteder (der kan lejes) indrettes huset med udstillingsfaciliteter, som både vil byde på udstillinger med husets kunstnere og udefrakommende udstillinger. Også Kolding Kunstforenings aktiviteter bliver en del af huset.

- **Nicolai – Musik og dans**

Dette hus har allerede i en årrække fungeret som musikhus, og denne funktion styrkes med Musikskolen som den primære drivkraft. Musikkens Hus er fast base for en række orkestre og øvested for kor. Samtidig vil huset komme til at danne rammen om koncerter, åbne prøver, workshops og matineeer med såvel amatører som professionelle aktører. Huset vil med sit udgangspunkt i den klassiske musik være et supplement til det rytmiske spillested "Godset". Huset skal også skabe rammer for byens dansemiljø.

ØVRIGE FUNKTIONER

Der vil blive bygget ti ungdomsboliger på området som en del af Sct. Nicolai-projektet. Endvidere skal byrummet anvendes til et bredt udsnit af friluftsansatte aktiviteter. Blandt de planlagte faste elementer er en legeplads, udeservering fra café og tilskuerfaciliteter til udendørs arrangementer.

BAGGRUND

Kolding Kommune beskriver en investering i kultur som en investering i fremgang, forstået på den måde at der er en sammenhæng mellem et levende kulturelt liv, tiltrækningen af nye virksomheder, nye borgere, nye uddannelsesinstitutioner, turister og gæster – der igen tiltrækker nye kulturtilbud.

Etableringen af Sct. Nicolai-komplekset skal ses i dette lys. Det er således håbet, at komplekset vil skabe mulighed for at beholde nogle af de uddannede musikere og kunsthåndværkere i byen efter endt uddannelse, ligesom komplekset skal være basis for en synergieffekt på tværs af bygninger og kunstarter.

IDEGRUNDLAG, MÅLSÆTNINGER OG PROFIL

Visionen for Sct. Nicolai-komplekset er, at det skal fungere som et værdifuldt bidrag til byens arkitektur og kulturelle liv. Sct. Nicolai skal være center for kultur, kreativitet og erhverv og i den forbindelse katalysator for de tværgående kultur- og udviklingssamarbejder i Kolding kommune.

Helt i tråd med Kolding Kommunes kulturpolitik skal det gamle skolekompleks – via en unik arkitektur – løftes ind i en fremtid, hvor det summer af liv, kunst og kultur i bygninger og skolegård.

For hvert hus er der udarbejdet en projektbeskrivelse, som ligger til grund for den igangværende ombygning. Der har været afholdt en bredt anlagt arkitektkonkurrence, hvor firmaet Dorte Mandrup vandt. Ligeledes er Kulturarvsstyrelsen aktivt medvirkende i omdannelsen, idet to af de gamle skolebygninger er fredede.

ORGANISATION OG SAMARBEJDE

Kolding Kommune ejer anlægget og er driftsherre. Teknisk Forvaltning og Kulturforvaltningen varetager i samarbejde denne opgave. Fonden Realdania er medlem i den overordnede styregruppe.

- **Etableringen**

I forbindelse med udviklingen af konceptet for Sct. Nicolai-komplekset har de kommende brugergrupper – vha. ekstern proceskonsulentbistand – været inddraget bl.a. med det formål at afdække ideernes bæredygtighed og mulige forankring i driftssituationen. Der har endvidere over en toårig periode været nedsat brugergrupper, bl.a. med repræsentanter for "børnekulturelt netværk", og gennemført dialoger med foreninger om at påtage sig ansvar for driftsopgaver.

- **Driften**

Driftsorganiseringen omkring Sct. Nicolai kendes endnu ikke, men planen er, at lokale institutioner kan byde ind på driften af delelementer i komplekset – som det allerede ses med Film6000 – mens Kolding Kommune fortsat står som ejer og overordnet ansvarlig.

DO'S AND DON'TS

En markant kultur- og arkitektursatsning bør tage udgangspunkt i de eksisterende kulturmiljøer og de kommende brugere

- ☺ At inddrage kommende brugere i etableringsfasen, med stor fokus på proces, ejerskab og lokal forankring i miljøerne
- ☺ At tænke alle generationer ind med henblik på at have liv i komplekset hele dagen og aftenen. Børnekulturen har her haft et særligt fokus
- ☺ At etablere ungdomsboliger og lignende bebyggelse i nærområdet for dermed at skabe et sammenhængende, blandet byområde, som ikke ligger øde hen uden for åbningstiderne
- ☺ At afholde en arkitektkonkurrence på baggrund af bl.a. brugergruppernes proces og afrapporteringer
- ☺ At praktisere et godt samarbejde på tværs af de relevante forvaltninger
- ☺ At følge udviklingen på Sct. Nicolai for at indhente erfaringer med, hvordan man sikrer samarbejdet på tværs af flere kulturhuse – set i lyset af satsningen i Århus kommune på forskellige kulturelle produktionscentre
- ☺ At følge udviklingen på Sct. Nicolai, hvad angår erfaringer i forhold til at skabe sammenhæng og dynamik mellem de indre og ydre faciliteter – hvordan får man kulturinstitutionen til at blive en del af byrummet?
- ☺ At følge udviklingen på Sct. Nicolai i forhold til erfaringer med at lade lokale institutioner byde ind på driften af delelementer i huset – som Film6000 i Kolding

Økolariet

Vejle

PROFIL

Økolariet er et viden- og oplevelsescenter om miljø, natur, energi, planlægning, innovation, teknologi og arkitektur. Økolariet henvender sig i hovedtræk til fire målgrupper: familier, skoler, erhvervsliv og turister. Økolariet formidler sine aktiviteter via udstillinger, film, guidning, undervisning og natur og kulturvejledning.

FAKTA

• Areal

Økolariet omfatter et areal på 2.000 m², fordelt på udstillinger, multimedierum, workshops, forsøgs-køkken, kontorlokaler, møderum, undervisningslokaler, kantine og den centrale foyer på 120 m².

• Økonomi

Anlægsudgifter: 55 mio. kr., heraf 10 mio. kr. fra samarbejdspartneren TRE-FOR (forsyningselskab).
Driftsudgifter: 5 mio. kr. pr. år.

Økolariets primære drift er skatte- og afgiftsfinansieret, og en del af driften stammer fra, at man har lagt forskellige eksisterende aktiviteter i regi af hhv. Vejle Kommune, TRE-FOR og Green Network ind i Økolariet.

De fleste af Økolariets tilbud er gratis, mens skoletjenestens tilbud til udenbys skoler, foreninger og virksomheder medfører indtægter svarende til 150.000-200.000 kr.

• Ansatte

- 11 faste medarbejdere fra Vejle Kommune og TRE-FOR
- 10-15 som løst tilknyttede ungarbejdere (piloter)
- Medarbejdere på timebasis fra Vejle Kommune og Vejle Amt

• Besøgende

2004 (1. driftsår): 39.000 (måltal: 25.000)
2005 (2. driftsår): 35.000 (måltal: 25.000)

Fordeling af skoleklasser og grupper i 2005:

- Skoler: 277
- Virksomheder: 55
- Foreninger mv.: 57

Naturvejledning i natur- og kulturlandskabet: 2.600 deltagere fordelt på 107 arrangementer.

- **Åbningstider og betaling**

Økolariet holder åbent i perioden 01.02 - 30.11, hvor der er åbent alle ugens dage (undtagen fredag): kl. 11.00 – 16.00. Gratis adgang.

BELIGGENHED & BYRUM

Økolariet er et viden- og oplevelsescenter om miljø og natur. Det ligger midt i Vejle by, tæt ved det nye trafikcenter med banegården og busterminalen og med Torvehallerne som nærmeste nabo. Der er over 200 parkeringspladser i nærheden, herunder to steder med plads til busser.

Der er ikke umiddelbart sammenhæng mellem bygningens anvendelse og udenomsarealerne, og det betyder, at Økolariet hænger dårligt sammen med den øvrige by og de øvrige attraktioner. Skiltningen til og omkring centret er herudover ikke optimal.

Selve bygningen er imidlertid interessant. Den er tegnet af Exners Tegnestue A/S og integrerer økologi i sit design og materialevalg samt indarbejder viden om ressourceforbrug og livscyklus.

MÅLGRUPPER

Økolariets undervisningstilbud henvender sig primært til børn i folkeskolealderen, børnefamilier og skoleklasser. Dette fokus understøttes af en skoletjeneste udelukkende for 4.-10. klassetrin. Forløbene kan dog også benyttes i andre sammenhænge, eksempelvis over for ung-domsuddannelserne, seminarier, designskoler og andre tilsvarende uddannelsessteder. Udstillingerne er opbygget, så hele klasser kan få udbytte af et besøg.

Tilbuddene består dels af "gør-det-selv"-materialer, dels af egentlige undervisningsforløb, hvor Økolariets ansatte forestår undervisningen. Desuden kan Økolariets naturvejleder benyttes af Vejle Kommunes skoler og institutioner efter forudgående aftale.

Der er i første omgang fokus på lokalområdet og Vejle Amt (60% af de besøgende), om end der dog samtidig er stor opmærksomhed på turister fra resten af Danmark (25%) og udlandet (15%).

PRIMÆRE FUNKTIONER

- **Foyer**

Indrettet med særligt fokus på børn, unge og nye medier, hvor bøger, brochurer og blade blandes med adgang til informationer via computerskærme mv. Der er ligeledes salg af materialer via receptionen.

- **Udstillingerne**

Der er otte permanente udstillinger. De er inddelt i områder, der hver belyser et natur- og/eller miljøtema gennem sanselige oplevelser og opgaver.

- **Særudstillingslokaler**

Der er tre lokaler til Økolariets særudstillinger.

Økolariet

Vejle

PRIMÆRE FUNKTIONER (fortsat)

- **Undervisningslokaler**
Der er fire undervisningslokaler.
- **Biografen**
Med film- og videofremvisning med særlige fremvisninger for skoleklasser og grupper.
- **Taghave**
Anvendes som udstillingsområde for træbyggematerialer beregnet til udendørs brug og som et udendørs galleri for nature art-kunstnere.

ØVRIGE FUNKTIONER

- **Lokaler til workshops**
Der er to mødelokaler, der primært anvendes som mødelokaler af Økolariets og Teknisk Forvaltnings aktører og sponsorer og i forbindelse med udviklingsaktiviteter.
- **Erhvervsudvikling**
Økolariets medarbejdere fungerer som rådgivere for virksomheder, hvad angår problemstillinger relateret til økologi og bæredygtighed. Man kan f.eks. få råd og ideer til energibesparelse, materialevelag og teknisk udstyr.

BAGGRUND

Vejle Kommune har gennem de seneste ca. 20 år ønsket at sætte og fastholde en markant dagsorden for miljø og grøn planlægning. I første omgang var indsatsen centreret om konkrete miljøinitiativer, som ledte frem til, at Vejle Kommune i 1992 etablerede Green Network sammen med Kolding Kommune, Fredericia Kommune, Middelfart Kommune, Horsens Kommune og Vejle Amt.

Det seneste skridt i udviklingen har været etableringen af Økolariet, som åbnede med aktiviteter for offentligheden i oktober 2003.

IDGRUNDLAG, MÅLSÆTNINGER OG PROFIL

Centret danner rammen om miljø-, energi- og naturformidling, som foregår i et interaktivt miljø med udstillinger, multimedier og aktiviteter. Publikum får et indblik i sammenhængen mellem adfærd i natur, hus, have, by, arbejde og det omgivende miljø gennem leg, eksperimenter, arbejdende værksteder, workshops og sanserum.

Efter det første åbningsår stod det klart, at der i Økolariet er et øget marked for formidling af innovation og planlægning. Fra 2004 er Økolariets aktionsområde derfor udvidet i takt med, at 250 m² er ekstra inddraget til særudstillinger og workshops.

Kommunikationen med brugerne foregår i forbindelse med undervisning, guidede ture og andre særarrangementer. Desuden deltager Økolariets naturvejleder en gang om ugen i et lokalt radioprogram, hvor lytterne kan få svar på spørgsmål om naturens verden.

Økolariet indgår endvidere meget intensivt i formidlingsprojekter inden for natur- og kulturformidling – specielt i Vejle Ådal. Her knyttes attraktionerne fortællingsmæssigt også til udstillingen mht. aspekter som kulturarv, tidlig industri og bebyggelse.

ORGANISATION OG SAMARBEJDE

• Etableringen

Vejle Kommune og forsyningselskabet TRE-FOR har i samarbejde med en række aktører udviklet Økolariet.

Medarbejdere i Teknisk Forvaltning står for udviklingen af oplevelsescentret. Der er særdeles gode erfaringer med det processuelle forløb sammen med samarbejdspartnere, hvor Teknisk Forvaltning undervejs har siddet for bordenden hele tiden.

Samarbejdspartnere er: Green Network (Miljøforening med 230 private og offentlige virksomheder), Grønt Forum (Netværk af 40 foreninger med en Grøn Guide ansat), Vejleegnens Energi- og Miljøkontor, Vejleegnens Turistbureau, RST – turismeudvikling i Sydøst- og Sønderjylland, Miljøsamarbejdet Trekant Vest: Miljøsamarbejde mellem seks kommuner, Vejle Amt – Teknik og Miljø, Træ er Miljø (Træbranchens fælles informationsprojekt), Erhvervsministeriet, Miljøstyrelsen og Landbrugsrådet.

• Driften

Økolariet indgår som en institution under Teknisk Forvaltning, Vejle Kommune (et selvstændigt omkostningssted). Hovedparten af driftsudgifterne afholdes af Vejle Kommune.

Derudover finansieres det af indkomster fra undervisningsarrangementer og gennem sponsorer. Disse sponsorer bliver præsenteret for publikum ved hjælp af fjernsynsskærme i husets foyer. Her bliver der yderligere vist eksempler på lokale virksomheder, der har gjort en særlig indsats på miljøområdet.

DO'S AND DON'TS

Hvis en kommune ønsker at benytte en kulturinstitution til at sætte en stærk dagsorden, skal den dimensioneres rigtigt.

- 😊 Samarbejde med teknisk forvaltning i såvel Vejle Kommune som Vejle Amt
- 😊 Viser i praksis, hvordan multimedier kan anvendes til formidling og som pædagogisk redskab
- 😊 Gratis adgang sikrer et relativt stort besøgstal
- 😊 Skoletjeneste og natur-/kulturvejledere gør stedet synligt
- 😊 Har formået at få stor kontakt med de primære målgrupper bl.a. via internet, mail og direkte henvendelser
- 😊 God og givende kontakt med samarbejdspartnere og sponsorer
- 😞 Lidt kringlede adgangsforhold – specielt inde i udstillingerne
- 😞 Vanskeligt at få naturlige 'trafikstrømme' i forhold til det øvrige byrum, hvilket skaber en lav synlighed
- 😞 En del driftsproblemer mht. udstyr

DR Byen

København

PROFIL

DR Byen er DR's nye domicil, der er tænkt som en by i byen, hvor der er lagt vægt på fleksibilitet og tværgående samarbejde – både i byggeprocessen og i selve driften. DR Byen er indtil videre særlig kendt for at have udviklet en ny model for samarbejde i byggebranchen, DR-modellen for partnering, i kombination med en højt eksponeret miljøpolitik.

FAKTA

- **Areal**

Areal i alt: ca. 132.500 m², inkl. kælder
Antal rum: ca. 1.050

- **Økonomi**

DR Byens samlede budget for byggeprojektet er på 3,3 mia. kr. (1999-priser), hvoraf de 700 mio. kr. skaffes ved salg af Radiohuset og TV-Byen. Det resterende beløb lånefinansieres. Derudover er der afsat 708 mio. kr. (2002-priser) til teknologiprojektet, som finansieres med driftsmidler.

Indtægter: DR har årligt indtægter for ca. 3,4 mia. kr. (2004). 91% stammer fra licensmidlerne, og 9% kommer fra salg af programmer, overskud fra co-produktioner, sponsormidler m.v.

Udgifter: DR har samlede driftsomkostninger på ca. 3 mia. kr. (2004).

- **Ansatte**

I 2004 var der 3.464 ansatte (omregnet til fuldtidsansatte) – heraf 2.644 fastansatte.

DR Byen er placeret i den nordlige del af Ørestaden, hvor bl.a. Københavns Universitets nye afdelinger ligger (IT Universitetet m.fl.).

Der er arbejdet en del med ankomstområdet – specielt i relation til Koncertsalen – da der skal sikres en let afvikling af publikumstilstrømningen i forbindelse med arrangementer.

Metrostationen hedder Universitetet/DR Byen. Herudover er der en lang række buslinjer samt gode vejforbindelser til og fra bebyggelsen.

DR Byen ligger lige ud til Amager Fælled, som er et fredet område med et rigt dyreliv. Når DR Byen står færdig, vil Indre Gade slutte ud mod Amager Fælled.

MÅLGRUPPER

DR's målgrupper udgøres af Danmarks befolkning, dels i forhold til radio-, tv- og internetproduktion, dels i forhold til konkrete arrangementer som f.eks. koncerter.

PRIMÆRE FUNKTIONER

DR Byen kommer til at indeholde tre store tv-studier, tre filmstudier, et nyhedsstudie, tre store musikstudier, en koncertsal med 1.800 siddepladser samt mere end 100 redigerings- og udsendelsesrum.

- **Segment 1: De store studier**

Segment 1 er med 51.000 m² det største segment. Her ligger Master Control & Channel Production (MCCP), hvorfra alle DR's programmer udsendes. Bygherren overtog segment 1 i april 2005.

- **Segment 2: Nyheds- og sportsområdet samt direktion og fælles funktioner**

Segment 2 på 32.000 m² bygges med stor gennemsigtighed, der udefra afslører et stort indre rum. Huset vil bl.a. være centrum for daglige sports- og nyhedsudsendelser samt for TV- og radiodirektørerne og deres stabe. Huset rummer også DR's arkivfunktioner.

- **Segment 3: Administration og service**

Segment 3 bliver med 17.000 m² det mindste segment. Bygningens indre karakteriseres ved et stort atrium og haverum, hvor beplantning og temperatur følger årets gang. Flexibiliteten lægger op til kreativitet og tværgående samarbejde. Bygningen huser administrative medarbejdere, en række interne servicefunktioner og DR København.

- **Segment 4: Koncerthuset**

DR Koncerthuset vil med sine ca. 26.000 m² placere København på arkitektens verdenskort. Bygningen er 45 m i højden og med en karakteristisk koboltblå ydre skærm. Den skal virke som et lærered, hvorpå der kan projiceres billeder mv. Selve koncertsalen er et amfiteatralsk rum, hvor publikum sidder på alle sider af orkestret. Der er plads til 1.800 gæster. Dertil kommer tre mindre sale til produktion, prøver og koncerter.

- **Indre Gade**

De fire segmenter bindes sammen af Indre Gade, som bliver på ca. 5.000 m², inkl. kælder. Gaden befinder sig på 2. sals niveau og er et glasoverdækket strøg. Visionen er, at DR's medarbejdere mødes i Indre Gade på tværs af områder og enheder.

Det vil også være muligt at bruge Indre Gade som samlingssted for større arrangementer med plads til maks. 600 personer.

DR Byen

København

BAGGRUND

Byggestart: November 2002

Ibrugtagning: Successivt under 2006 og første halvår 2007. Koncertsalen tages i brug i januar 2008.

DR har gennem en årrække haft brug for mere plads og mere tidssvarende faciliteter. DR Byen er et projekt af internationalt format. Det bliver brandet som en by i byen, som kommunikerer med resten af verden både gennem de elektroniske medier og den personlige kontakt. Det internationale brand og det arkitektonisk varierende hus signalerer mangfoldighed, højt til loftet og kreativitet.

Ørestaden vil i de kommende år udvikle sig til et centrum for kultur, medier og kommunikation. Kulturelle og sociale aktiviteter i området skal være en magnet for mennesker med ideer og meninger. I det uformelle møde her vil der opstå nye ideer og nye kontakter, der fører til nye projekter og produkter til udvikling af netværkssamfundet.

For at fremme denne udvikling tog DR i 2000 initiativ til at danne Ørestad Nord Gruppen. Den er etableret som forening og varetager en række fælles opgaver i forbindelse med den nordlige Ørestads videre udvikling samt udviklingen af det faglige samarbejde og netværk mellem institutionerne. Medlemmerne af Ørestad Nord Gruppen er:

- DR
- IT Universitetet i København
- Københavns Universitet, Humanistisk Fakultet (KUA)
- Det Kongelige Bibliotek (Forskningsbiblioteket)
- Forbrugernes Hus

I et af projekterne, Crossroads Copenhagen, samles Ørestad Nord Gruppen med syv internationale virksomheder inden for it, tele og medier. Ambitionen er at skabe et fundament for banebrydende kommunikation mellem mennesker og for forskning i interaktionen mellem nye livsformer og teknologianvendelsen i netværkssamfundet. Målet er at etablere et stort udviklingslaboratorium inden for mobilteknologi. En række interessenter som f.eks. IT Universitetet, KUA, Forbrugerinformation og Det Kongelige Bibliotek er gået sammen med forskellige erhvervsvirksomheder, heriblandt Nokia, TDC og HP for i et samvirke at øge informationen gennem mobile enheder og gøre Ørestad Nord til Europas største trådløse hot spot.

IDEGRUNDLAG, MÅLSÆTNINGER OG PROFIL

Inspirationskilden for DR's nye mediehus er en mellemøstlig Kasbah. En Kasbah er en form for "by i byen" og med et miks af overdækkede pladser og gader, forretninger og værksteder. Hvert kvarter har sin egen identitet, sin egen personlighed.

• Et mediehus i verdensklasse - Visionen for DR Byen

For danskerne betyder det:

- Bedre programmer
- Mere at vælge imellem

For medarbejderne betyder det:

- En fleksibel og åben arbejdsplads
- Levende rammer for samarbejde og kreativitet

DR ønsker at være centrum for kreativitet og nytænkning. I det nye mediehus vil dagslyset falde ind på samtlige arbejdspladser. Store glasfacader sikrer, at arbejdsmiljøet præges af lys, luft og åbenhed og med plads til mange forskellige arbejdsprocesser – fra det enestående kunstneriske til håndværk og massefrembringelse. Huset bliver bygget således, at det lever op til kravet om størst mulig fleksibilitet.

IDEGRUNDLAG, MÅLSÆTNINGER OG PROFIL

DR Byen vil blive en integreret del af bydelen Ørestad Nord, der skal tiltrække kreative mennesker fra alle dele af feltet mellem kultur, medier og kommunikationsteknologi.

• Mere tid til kvalitet og kreativitet

DR's mål har hele tiden været at effektivisere processerne, således at man bliver i stand til at bruge mere tid på kvaliteten i produktet. I forhold til produktionsprocessen vil den digitale optimering helt klart effektivisere arbejdsgangene. Derudover skal medarbejderne gives større frihed. Det er meningen, at de skal kunne tage den bærbare under armen og sætte sig i et cafemiljø med en kollega. Derfra kan de "råklippe" et program, som senere færdigredigeres i redigeringsrummet.

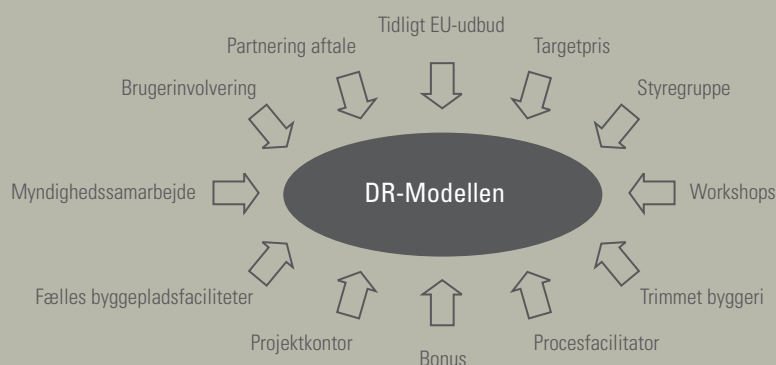
DR BYEN SOM DEMOPROJEKT

DR Byen indgår som demonstrationsbyggeri i et større EU-projekt, som handler om at minimere miljøbelastningerne i moderne it-tungt kontorbyggeri. DR Byen kalder projektet IT-ECO. EU-støtten går primært til tre miljøteknologier: grundvandskøling til at dække byggeriets store kølebehov, energibesparende og indeklimavenlige dobbeltfacader samt solceller.

ORGANISATION OG SAMARBEJDE

• Etableringen

DR Byen baserer sig på en samarbejdsform, hvor bygherre, leverancesystem og myndigheder indgår i et partnerskab: DR-Modellen.

Det overordnede formål med partnering er at skabe et tættere samarbejde mellem totalrådgivere, entreprenører og byggerådgivere. Samarbejdsformen forventes at resultere i:

- Bedre projektmateriale for udførelsesfasen ved, at entreprenører bliver inviteret med ved tegnebordet
- Udførelseskompetencer bliver inddraget i hoved- og detailprojekteringsfasen
- En bedre arbejdsform, der øger gensidig respekt og tillid
- En åben og ærlig kommunikation

Projektkontoret i DR Byen er den fysiske ramme, hvor DR-Modellen for partnering udspiller sig i praksis. DR's ansatte har fra starten deltaget aktivt i udformningen af bygge-, indretnings- og teknologi programmerne. De vil fortsætte med at gøre dette i resten af projektperioden.

• Driften

DR Byens drift forestås 100% af Danmarks Radio.

DR Byen

København

DO'S AND DON'TS

Indhold, produktionsbetingelser og miljø – frem for mursten og teknologi.

- ☺ Teknik og produktionsmiljøer tænkes ind fra starten – og sætter rammer for dimensioneringen
- ☺ Den indledende helhedsplan er et godt fundament for den senere planlægning og projektering
- ☺ Set i forhold til projektering og byggeri er det positivt, at rådgiverne har kontorer med projekterende og tilsynsførende på byggepladsen
- ☺ Medierne tænkes ind i forhold til produktionsapparatet og -processen, således at de giver rammerne for det. Anvendelse af multimedier som produktionsapparat definerer ikke indholdet
- ☺ Den udvendige blåskærm giver mulighed for at vise billeder i open air (mange mennesker kan se på i forbindelse med store begivenheder)
- ☺ Partneringmodellen forudsætter, at tidsplanen er mindre presset, da den forudsætter tid til mange dialoger for at opnå en fælles forståelse
- ☺ Partneringmodellen har været et væsentligt bidrag til, at tidsplanen har kunnet holdes på de tre segmenter, og at forsinkelser er begrænset på det 4. segment. Det er urealistisk at forvente, at totaltiderne kan forlænges, og man bør derfor efterstræbe en tidligere start på partneringprocessen.
- ☹ Erfaringerne fra DR Byen er, at det er ledelsesmæssigt meget krævende at arbejde med et stort og kompliceret byggeri – specielt når der er udenlandske arkitekter og entreprenører involveret. En besparelsesrunde, hvor bygherren fremlagde en incitamentsstruktur for rådgivere og entreprenører til at fremkomme med besparelser, gav ikke det forventede resultat. Det viste sig vanskeligt at gennemføre besparelser, når brugere og arkitekter fastholdt henholdsvis funktionelle og arkitektoniske krav. endte desuden i ingenting. Bygherren måtte konstatere væsentlige overskridelser i forhold til de indgåede kontrakter.
- ☹ Vanskeligheder med at få defineret projektets kvalitet og omfang i et tidligt stadie. Projektet blev udbudt på et projektforslag, som i sin natur var mangelfuldt i beskrivelsen af mængden. Dette har ført til væsentlige mængdeforøgelse i det endelige hovedprojekt. Og dette har haft store konsekvenser for tid og økonomi.

Dieselverkstaden

Stockholm

PROFIL

Dieselverkstaden er et kulturhus, som i 2002 blev oprettet i et gammelt fabriksmiljø, og som er etableret af en privat entreprenør i forbindelse med udviklingen af en ny bydel, Sickla. Dieselverkstaden fungerer som et samarbejde mellem en række forskellige kulturaktører.

FAKTA

- **Areal**

Dieselverkstaden omfatter i alt omtrent 14.000 m². Den kommunale kulturforvaltning Kultur Nackas aktiviteter dækker i alt 4.000 m², hvoraf biblioteket optager ca. 500 m².

- **Økonomi**

Anlægsudgifter: 80 mio. SEK, heraf 21 mio. kr. fra kommunen, 43 mio. kr. fra den private entreprenør på vegne af kommunen og 16 mio. kr. af den private entreprenør selv.

Kultur Nackas driftsbudget er 25 mio. SEK, hvor over 90% udgøres af husleje og personaleudgifter.

Mange tilbud til børn og unge er gratis, mens der kræves betaling til de fleste andre arrangementer.

- **Ansatte**

Der er ansat 25 medarbejdere i kommunens kulturafdeling i Dieselverkstaden og seks medarbejdere i biblioteket. Derudover er der forskellige ansættelsesforhold i de øvrige virksomheder, foreninger mv.

- **Besøgende**

Dieselverkstaden har haft i alt 300.000 besøgende om året.

- **Åbningstider og betaling**

De fleste foreninger og institutioner i Dieselverkstaden er åbent 4-7 dage om ugen, fra morgen/tidlig formiddag til sen eftermiddag/tidlig aften. Men de forskellige foreninger og institutioner i Dieselverkstaden har alle deres egne åbningstider, som er forskellige fra de andre, og som afspejler de forskellige typer af aktiviteter.

BELIGGENHED

Dieselwerkstaden er et kulturhus, der er oprettet i 2002 i et gammelt fabriksmiljø, hvor der tidligere bl.a. blev produceret skibsmotorer. Det er beliggende i Nacka, en selvstændig kommune i den nordøstlige del af Storstockholm. I forbindelse med etableringen af den nye bydel, Sickla, valgte man at lade det gamle fabriksanlæg stå med henblik på at omdanne det til kulturhus.

MÅLGRUPPER

Meget af Dieselwerkstadens virksomhed er rettet mod børn og unge – bibliotekets indretning, "Balkonen", musikcaféerne, de mange værksteder, biografen osv.

Der er imidlertid også mange aktiviteter rettet mod andre grupper. Eksempelvis restauranten og akvarelkurset til voksne, schlagerkavalkade og formiddagsbio til hhv. ældre og børnefamilier, popmusik målrettet etniske grupper, børnegymnastik m.m.

Dieselwerkstaden er indrettet med en række 'oaser'. Det er steder, der indbyder til at sidde ned og snakke, læse, spille skak eller lignende. Dermed bliver bygningskomplekset en del af det offentlige rum – nemlig et sted, hvor man også bare er og ikke kun kommer og går. Det betyder, at mange andre end de primære brugere føler sig hjemme i kulturhuset og også får kendskab til aktiviteter, de normalt ikke ville se sig selv som del af.

PRIMÆRE FUNKTIONER

- **Biblioteket**
Indrettet med særligt fokus på børn, unge og nye medier, hvor bøger, blade og tegneserier blandes med computerspil, teater, værksteder, demotek, filmfremvisninger, musikvideoer og "åben-scene-aften".
- **Mediecentral**
En del af biblioteksfunktionen, der primært henvender sig til skolerne med udlån af litteratur og AV-medier til undervisningsbrug.
- **Lokalhistorisk arkiv**
Det lokalhistoriske arkiv er integreret i biblioteket.
- **Kunsthallen**
Skiftende udstilling af videokunst, foto og skulpturer med særligt fokus på formidling for børn.
- **Biografen**
Filmfremvisning med særlige fremvisninger for pensionister og småbørnsmødre (barnevognsbiograf). I sommeren 2006 indvies en ny storbiograf med fem sale.
- **Værksteder for kreative virksomheder**
Værksteder for drama, musik, dans, medier, billedkunst m.m. Om dagen benyttes disse af Nackas skoler og børnehaver. Om aftenen og i weekenderne afholdes kurser for unge.

Dieselvekstaden

Stockholm

ØVRIGE FUNKTIONER

- **Klatrevæg**

Sveriges største indendørs center for klatring – 14 meter højt og i alt 1.000 m² klatrevæg. Hvis det lykkes at komme helt op i toppen, får man via et specialbygget glastårn udsigt over det omkringliggende område.

- **Bar og restaurant**

Restauranten fungerer som en almindelig restaurant – overvejende lange åbningstider, frokosttilbud, brunch, a la carte. Det er muligt at leje restauranten i forbindelse med firmafester, kundearrangementer eller andre private arrangementer.

- **Carl Malmstens arkiv**

Et privat arkiv omkring 'formgiverlegenden' Carl Malmsten, der er offentligt tilgængeligt i Dieselvekstaden.

- **Sickla Café**

I centrum af Dieselvekstaden ligger caféen, hvor der kan købes lettere frokost, bagværk, kaffe mv.

- **Løbende arrangementer**

Den lokale lænsmusikforening står for at udbyde en række forskellige typer koncerter – i første omgang rettet mod børn og unge, men også mod andet publikum. Der arrangeres koncerter inden for folkemusik, verdensmusik, pop/rock, jazz mv.

- **Frie lokaler**

Ad hoc-aktiviteter og arrangementer foregår dels i foreningernes/institutionernes egne lokaler, dels i tre lokaler med plads til hhv. 30-50 personer, 50-100 personer (med lille scene) og 300-500 personer (med stor scene).

BAGGRUND

Den private entreprenør, Ljungberggruppen, planlagde i begyndelsen af 2000 at etablere en ny bydel, Sickla, bygget op om detailhandel og service i Nacka. Planen var således, at den nye bydel skulle hvile på handel, service, arbejde og kultur og dermed være sikret en stor daglig gennemstrømning af personer. Ønsket var endvidere, at de enkelte forretninger og institutioner kunne understøtte hinanden mht. publikum, gæster og folk på indkøb.

Samtidig ledte Nacka Kommunes kulturforvaltning efter nye, større kontorer. Det blev til et offentlig/privat samarbejde om etableringen af Dieselvekstaden som kulturcenter i de gamle fabriksbygninger.

IDEGRUNDLAG, MÅLSÆTNINGER OG PROFIL

Dieselvekstaden er tænkt som et alsidigt kulturhus, hvor man møder venner, omgås familien eller bare kommer for at være alene. Det bliver fremhævet, at en besøgende har beskrevet stedet som en moderne form for kirke i al sin positive betydning: Et sted at møde og opleve kultur og andre mennesker, være sammen med sit barn, få fred og ro til studier eller søge information.

Dieselvekstaden er tænkt – og fungerer – som et unikt samarbejds- og fællesprojekt for en række meget forskellige kulturaktører. Kulturcentret udgør således en mødeplads for alle kulturinteresserede i Nacka Kommune, ikke kun i lokalområdet Sickla. Fra undersøgelser ved man, at der rent faktisk kommer besøgende fra alle dele af Stockholmsregionen.

EN ANDERLEDES UNGDOMSKLUB

Kommunens kulturforvaltning, Kultur Nacka, står bag initiativet "Balkonen" – en form for ungdomsklub, der holder til i Dieselvekstad. Her afholdes koncerter og diverse ungdoms- og aftenarrangementer. Endvidere er det muligt for de unge at være DJ, lytte til musik, lave kreative projekter, hænge ud i sofaerne, se på udstillinger osv.

Desuden arrangerer Kultur Nacka musikcafé hver anden lørdag, hvor musikere fra den lokale musikskole og musikklub giver koncert, ligesom der arrangeres diverse udstillinger i Kunsthallen. Der er i øvrigt indgået et samarbejde med Musicbrigade.com om streaming af musikvideoer, således at man på bibliotekets computere kan se over 10.000 forskellige musikvideoer.

ORGANISATION OG SAMARBEJDE

- **Etableringen**

Selve bygningen ejes af Ljungberggruppen, et privat development firma. De indgik sammen med Nacka Kommune et privat/offentligt partnerskab om opførelsen og med en garanti fra kommunen om langtidsleje og drift. Fra den beslutning blev taget, til Dieselvekstad blev indviet, gik der otte måneder.

- **Driften**

Kultur Nacka har ansvar for at stimulere det kreative miljø i kommunen og står for driften af hhv. kunsthallen, biblioteket, biografen, ni værksteder for kreativ virksomhed og det lokalhistoriske arkiv.

Øvrige samarbejdspartner med egne lokaler i Dieselvekstad er følgende: Länsmusik i Stockholm Län, Blåsarosymfonikerna, Stockholms Läns symfoniorkester samt Selam, en forening, der arrangerer koncerter under temaet verdensmusik, dvs. latin, reggae, salsa mm.

De frie lokaler udlejes til alle interesserede – og der tilbydes skræddersyede løsninger, hvor et arrangement i et af lokalerne kombineres med de andre aktiviteter i huset, eksempelvis mad, film, klatring eller kunstnerisk virksomhed.

Dieselvekstaden

Stockholm

DO'S AND DON'TS

Et åbent kulturcenter som reelt medvirkende i udviklingen af en ny bydel forudsætter samarbejde og ejerskab.

- ☺ De mange og forskelligartede tilbud i bydelen sikrer stor daglig gennemstrømning af personer
- ☺ Samarbejde med øvrige kommunale tilbud (f.eks. Musikskolen) sikrer, at der skabes synergi frem for 'konkurrence'
- ☺ Fleksible drop-in-tilbud (salsa, kurser, musikarrangementer) søger at orientere sig mod de unge og disses nye brugermønstre
- ☺ Stør fleksibilitet i kombinationen af forskellige aktiviteter (almindelig mødeaktivitet kombineret med klatrevæg osv.)
- ☺ "Døgntåbent hus" med tilbud rettet mod forskellige målgrupper og forskellige anvendelsesmønstre
- ☺ Indretning med mange oaser og frirum – fleksibelt indrettede lokaler til udleje, foreningsbrug og som øvelokaler
- ☹ I begyndelsen af centrets levetid var der ikke den fornødne erkendelse af vigtigheden af inddragelse. De, der skal arbejde i og bruge huset, skal inddrages i planlægningen og udformningen af lokalerne
- ☹ I begyndelsen var der ikke i fornødent omfang skabt fælles mål. Mange forskellige aktører nødvendiggør en fælles vision
- ☹ En begyndende erkendelse af, at store enkeltinvesteringer i projekter som dette kræver løbende investeringer også fremover

Croydon Clocktower

London

PROFIL

Croydon Clocktower er et kulturelt center med en række kulturelle tilbud rettet mod forskellige målgrupper. Kulturcentret er etableret som et selvstændigt, tværkulturelt fyrtårn og samarbejder med de øvrige lokale kulturaktører.

FAKTA

- **Areal**

Croydon Clock Cultural Tower omfatter i alt 9.554 m². Biblioteket er den indholdsmæssige kerne i centret og dækker over et areal på ca. 3.500 m² fordelt over fire etager.

- **Økonomi**

Anlægsudgifter: Ca. 30 mio. GBP, alle fra det lokale bystyre.

Driftsudgifter: 8-10 mio. kr. pr. år, som dækkes af det lokale bystyre, mens regeringen støtter særlige projekter. Hertil kommer udgifter til teknisk udstyr, inventar, materialer mv., som blandt andet dækkes af kommercielle aktiviteter, fx udlejning af centrets faciliteter.

- **Ansatte**

Der er ca. 70 faste medarbejdere, hvoraf de 45 medarbejdere er tilknyttet biblioteket. Derudover er der ca. 20 løsarbejdere.

- **Besøgende**

På årsbasis er der samlet set 1,5 millioner besøgende, i biblioteket 1,115 millioner besøgende.

- **Åbningstider og betaling**

Huset har åbent seks dage om ugen fra kl. 9.00 – 18.00 (med en lille variation mellem de forskellige aktiviteter og ugedage).

Café, museum og gallerier har endvidere åbent søndag fra kl. 12.00 – 17.00. Der er gratis adgang.

BELIGGENHED & BYRUM

Croydon Clocktower er direkte sammenhængende med det gamle (og stadig delvist fungerende) rådhus. The Clocktower refererer til rådhusets gamle klokketårn, der stadig står der, nu som del af kulturcentret. Den største del af kulturcentrets bygningsmasse er imidlertid nybyggeri, baseret på store glaspartier, forskudte etager og åbenhed imellem disse.

Croydon Clocktower ligger i centrum af byen Croydon, 15 km syd for London. Centret ligger på et af de centrale hovedstrøg i et relativt koncentreret byliv med mange fodgængere og folk på gaden, stille-gader og gågadesystem samt langsomt kørende bustrafik. Det ligger 200 m fra et stort shoppingcenter, tæt på undergrundsbanen med 15 minutter til London og tæt på byens hovedfærdselsårer og biltrafik. Adgangsforholdene er således optimale, samtidig med at der er nogenlunde roligt og trygt i byrummet omkring centret.

Der er endvidere planer om at styrke de grønne områder i bydelen, herunder at etablere et amfiteater tæt på centret.

MÅLGRUPPER

Croydon Clocktower henvender sig bredt til alle borgere i Croydon. Byen har 337.000 indbyggere, heraf ca. 36% med anden etnisk herkomst end britisk.

Centrets mix af aktiviteter sigter på at tiltrække forskellige grupper af borgere, både traditionelle biblioteksbrugere og borgere, der ikke normalt ser sig selv som kulturbrugere.

Markedsfokus er primært Croydon. Selvom byens turiststrategi fremhæver de 2 millioner 'working people' inden for en radius af en times transport, er realiteten, at centret ikke i noget nævneværdigt omfang tiltrækker besøgende fra London. Til gengæld lukrerer udbudssiden på denne nærhed, og musik- og teatertilbuddene er af høj kvalitet.

PRIMÆRE FUNKTIONER

- **Bibliotek**
Biblioteket strækker sig over fire etager, med rullende trapper, indrettet så stueetagen er den mest levende med faglitteratur, musik-/billedmedier og avislæsesal. Næste etage er børnebibliotek, lektiehjælp for børn, storytelling mv. Tredje sal indeholder voksenfiktion, organiseret lektiehjælp for voksne og øvrige støttefunktioner, og øverst oppe er uddannelses- og erhvervssektionerne samt lokalarkiv. Der er computerfaciliteter på alle etager (over 80 stationer) målrettet de forskellige formål og målgrupper.
- **Café**
Caféen fungerer også som galleri, hvor lokale kunstnere har mulighed for at udstille. Stedet er lyst og børnevenligt, og der er ugentlig live jazz i frokostpausen.
- **Bymuseum**
Bymuseet er under om- og udbygning. Rummer bl.a. the Riesco Gallery, en udstilling af kinesisk porcelænskunst, en meget fin samling fra en lokal handelsrejsende og kunstsamler.
- **Koncert- og teatersal**
Braithwaite Hall fungerer som koncert- og teatersal og har 165 siddepladser. Braithwaite Hall har i øvrigt licens til at leje ud, fx til bryllupper og private arrangementer.

Croyden Clocktower

London

PRIMÆRE FUNKTIONER

(fortsat)

- **Biograf**
Centret huser en art cinema med 68 siddepladser, hvor der er flere film dagligt, rettet mod forskellige målgrupper.
- **Turistinformation**
Endelig huser centret en turistinformation efter traditionel opskrift. Placeret i tilknytning til bibliotekets hovedindgang.

ØVRIGE FUNKTIONER

- **Fanklub-lokale for fodboldholdet Crystal Palace**
Her er der løbende udstilling – levendegjort over for børn med spørgeark, følegenstande mv. Centralt beliggende i stueetagen mellem bibliotek og café.
- **Galleri**
Galleriet er indrettet til skiftende udstillinger af psykisk syge amatørkunstnere og semiprofessionelle. Ligeledes centralt beliggende.
- **Øvrige lokaler og grupperum til leje for foreninger mv.**
De øvrige lokaler omfatter bl.a. Space C, der er et område, hvor man kan modtage undervisning, se professionelle kunstnere arbejde og se kunstneres værker udstillet.

BAGGRUND

Croydon er på den ene side en selvstændig by med alle bymæssige funktioner og på den anden side en sydlig forstad til London. Arbejdsløsheden er stor, og andelen af borgere med anden etnisk oprindelse end britisk er 20% mod 4% som gennemsnit i Storbritannien.

Croydon Clocktower blev etableret som kulturhus i 1999. Byrådet havde gennem en årrække ønsket at etablere et kulturelt 'community house' rettet mod alle borgere i byen og med en særlig kulturel og åben profil. Muligheden bød sig i 1999, idet rådhuset blev for småt, og funktionerne her skulle udbygges og dele af dem udflyttes.

IDEGRUNDLAG, MÅLSÆTNINGER OG PROFIL

Centret bygger på et meget bevidst idegrundlag, nemlig at Croydon Clocktower er et kulturelt center – med mange forskellige kulturelle tilbud til alle målgrupper – ikke et socialt center. At det indirekte har en social og almindelig funktion er tilsvarende bevidst.

Centret er et selvstændigt, tværkulturelt fyrtårn i byen og har i dets seksårige levetid fået en stadig stigende brandingfunktion for byen. Samtidig indgår centret konstant nye samarbejder med de øvrige lokale kulturaktører; mindre biblioteker, musik- og koncertsal, de brede kulturtiltag og foreningslivet, ligesom centret og dets aktiviteter er synlige andre steder i lokalsamfundet, fx i form af en udstilling i det lokale shoppingcenter, samarbejde med uddannelsesinstitutionerne, samarbejde med lokale virksomheder osv. Centret fungerer endvidere som katalysator for nye aktiviteter, men lægger vægt på, at disse forankres lokalt i miljøerne, som fx den nu anerkendte sommerfestival.

Centret er indrettet med mange oaser, hjørner og kroge, hvor man kan slappe af, møde andre, eller bare 'være' i det kulturelle rum. Det har endvidere forholdsvis mange ind-/udgange, hvilket gør det muligt at gå målrettet ind i caféen eller på biblioteket osv. Samtidig er de forskellige funktioner indrettet som et hele, og ønsket er, at man får en oplevelse af at gå ind i Croydon Clocktower som et samlet tilbud, en slags onestop-shop.

SAMMENHÆNG MED BYENS KULTURPOLITIK

En væsentlig del af Croydon Clocktowers fundament er byens formulerede kulturstrategi (2005-2008). Heraf fremgår dels centrets rolle, dels sammenhængen med øvrige tilbud og aktiviteter. Det præciseres således, at the Croydon Clocktower ikke alene skal løfte kulturlivet, men at det er tænkt ind i en kulturel sammenhæng, som både styrker og forpligter.

ORGANISATION OG SAMARBEJDE

• Etableringen

Croydon Clocktower er etableret som et 100% kommunalt ejet og finansieret kulturcenter, og samtlige lejere/beboere i centret er kommunale eller kommunalt støttede.

• Driften

Organisationen er inden for de sidste tre år overgået til at være en enhedsorganisation med en fælles centerledelse. Medarbejderne er kommunalt ansatte og refererer til hhv. en biblioteksleder, turistkontorets ledelse osv., som igen refererer til centerledelsen.

DO'S AND DON'TS

Synergi frem for konkurrence – et selvstændigt kulturhus skal indtænkes i den samlede kulturstrategi.

😊 Enhedsorganisation og -ledelse er vigtig for at undgå suboptimering

😊 Helhed i udbud og markedskontakt. Det skal være tydeligt, at der er én overordnet vision og forretningsplan (stormagasin frem for "shopping mall")

😊 Change management. Konstant udvikling og dynamik er afgørende i konkurrencen med de kommercielle tilbud. Allerede ved etablering af centret skal der være en udviklingsplan

😊 Udfordringen er at nå ud til 'dem, de andre ikke når'. Lokalet og aktiviteterne omkring fanklubben til den lokale fodboldklub Crystal Palace er et godt eksempel herpå

😞 Den øverste ledelse skal være business management – ikke fagledelse

😞 Det er vigtigt med en seriøs vedligeholdelsesplan fra starten – også selv om det er svært nok at rejse finansiering til etableringen

Fórum Barcelona

Barcelona

PROFIL

Fòrum Barcelona skal fungere som løftestang i omdannelsen af en større bydel, Fòrum Barcelona, og er tænkt som et kulturhus for de lokale borgere. Det er målet, at Fòrum Barcelona skal bidrage til at trække flest mulige aktiviteter og festivaler til området i fremtiden.

FAKTA

- **Areal**

Fòrum Barcelona omfatter et areal på i alt 46.700 m² og består af otte anlægsprojekter, hvoraf kultur-, koncert- og kongrescentret er et. De otte anlæg bindes sammen af et stort og åbent pladsområde, der samtidig tjener som forbindelseslinjer mellem de enkelte bygninger. Selve kulturdelen med udstillingslokaler dækker samlet set 7.000 m².

- **Økonomi:**

Fòrum Barcelona indgår som del af en større investering i bygninger, pladser og infrastruktur, hvor Barcelona Kommunes andel er 167,5 mio. €.

- **Ansatte og besøgende:**

Instituto do Cultura, den lokale kulturforvaltning, har ansvaret for driften. Den endelig stab er endnu ikke fastlagt, idet etableringsåret 2004 var del af et storstilet kulturprojekt (B2004) med massive satsninger. Man er nu i færd med at udvikle den videre driftsorganisation. Der er således heller ikke statistik eller brugbart overblik over besøgende endnu.

- **Åbningstider og betaling:**

Byudstillingen er åben dagligt kl. 10-18. Der betales en entre på 3-5 €. I forbindelse med koncerter er der særskilte billetpriser.

BELIGGENHED & BYRUM

Fòrum Barcelona er både et kulturhus og et område. Som område strækker Fòrum Barcelona sig over 32 ha fra den yderste østlige bykerne, langs østhavnen og et godt stykke nordøst for bymidten.

I perioden 1997-2004 blev området planlagt og opbygget med faciliteter med henblik på at gennemføre det multikulturelle arrangement: Fòrum Barcelona 2004, Universal Forum of Cultures, også kaldet B2004.

Fòrum Barcelona ligger ca. 5 km fra bymidten, med et tidligere meget belastet byudviklingskvarter mellem centret og bymidten. Hovedfærdselsåren til centret er en relativt befærdet vej i direkte tilknytning til en rundkørsel. Under dette vejanlæg ligger endvidere den nye ringvejsforbindelse. På den anden side af centret ligger havnen – eller det, der på sigt skal blive en havnepromenade.

I gåafstand er der etableret en ny metrostation, ligesom der er sporvognslinjer til og fra bymidten. Samlet set bærer Fòrum Barcelona præg af at være lokaliseret i en ny bydel, der på ingen måde er indtaget af borgerne, og det ser ud til at blive en stor opgave at opnå lokal forankring for såvel bydel som kulturcenter.

MÅLGRUPPER

Fòrum Barcelona er tænkt som et kulturhus for de lokale borgere, men de foreløbige erfaringer er, at borgerne ikke oplever området som deres og derfor ikke benytter faciliteterne i Fòrum Barcelona. For at imødekomme dette, har kulturinstitutionen sat sig som mål over en årrække at få Fòrum Barcelona placeret i bevidstheden hos byens borgere. Fra år 2006 vil man forsøge gradvist at få flere koncerter afviklet her, således at der kommer en større publikumsstrøm gennem området. Fra år 2007 vil man forsøge at udvikle området til byens centrum for festivaler og kulturevents – evt. binde det sammen med begivenheder andre steder i byen.

PRIMÆRE FUNKTIONER

- **Koncert- og kongressal**
Auditoriet har plads til 3.200 personer.
- **En bymodel på 190 m²**
Hovedattraktionen i centret er en bymodel, som i målestok 1:1.000 viser gader og de enkelte bygninger i området mellem floderne Llobregat og Besòs. Ved hjælp af audiovisuel formidling forklares byudviklingens historie, den igangværende byomdannelse og de bagvedliggende principper.
- **Skiftende udstillinger**
Centret huser forskellige udstillinger som fx en udstilling med postkort med motiver fra Barcelona og tegninger og modeller fra de forskellige projekter og forslag til byomdannelse af den indre by.
- **Formidling af videre byudvikling**
Her er modeller, projekttegninger og forslag til de 22 nye kulturhuse/biblioteker, der planlægges opført i Barcelona som afsæt for den kulturelle indsats i de enkelte kvarterer.

ØVRIGE FUNKTIONER

Centrets udenomsarealer er store og giver gode muligheder for open air- og friluftsanslag, ligesom den havnevendte esplanade på 15 ha kan fungere som et åbent torveområde med flot udsyn over Middelhavet.

Fòrum Barcelona

Barcelona

BAGGRUND

I 2004 fik byen Barcelona sit hidtil største kulturprojekt, Fòrum Barcelona 2004, hvor kultur i form af en moderne og eksperimenterende arkitektur skulle bruges som løftestang for en større byomdannelse og som afsæt for den langsigtede regionale udvikling.

Det banede vejen for, at hele området på ca. 200 ha nordøst for byens centrum kunne inddrages som mål for byomdannelse under det nye navn: El Poblenou "22@Barcelona". Fòrum Barcelona er placeret i bydelen Diagonal Mar. Det skulle være en bæredygtig bydel med en høj grad af funktionsblanding og samtidig et af de fem store initiativer i forbindelse med en gennemgribende byomdannelse og etablering af en tidssvarende infrastruktur.

For byen Barcelona er den øjeblikkelige gevinst, at der sker meget synlige forbedringer i infrastrukturen – ikke mindst gennem ny anvendelse af det tidligere jernbaneterræn og ved udvidelsen af metroen. Ved etableringen af det samlede anlæg har man med ét slag fået de største faciliteter i Middelhavsområdet til afholdelse af konferencer og kongresser.

IDEGRUNDLAG, MÅLSÆTNINGER OG PROFIL

Fòrum Barcelona blev taget i brug i forbindelse med "Fòrum Barcelona 2004", en storstilet satsning bygget op omkring UNESCO's The Universal Forum of Culture – "a space for dialogue and reflection on the main cultural and social challenges and problems facing humanity in the 21st century".

Det er tanken, at kulturcentret skal bygge videre på det idegrundlag og den aktivitetsflade, som blev skabt i forbindelse med dette arrangement. Det betyder, at huset og udenomsarealerne skal tilbyde sig som ramme for "et møde mellem personer – ikke stater – for at sætte gang i diskussionen om fælles bekymringer og fælles interesser i forhold til vores fælles fremtid". Aktiviteterne skal være mangeartede: konferencer, workshops, aktiviteter og udstillinger.

Fòrum Barcelona er tegnet som en trekantet bygning af de svejtsiske arkitekter Herzog & De Meuron. Den overordnede vision er, at Forum i fremtiden skal være et ikon for Barcelona – en synlig og genkendelig bygning i form som en triangel, et farvevalg med sort og blå samt beklædning med aluminium.

Barcelona Kommunes erklærede fremtidsplan er at forsøge at få flest mulige aktiviteter og festivaler til området, der fortsat er under udvikling. Dette gælder også torve- og pladsarealerne. Man regner med, at det fremover bliver mere brugt i takt med, at byomdannelsen skrider frem, og der kommer flere boliger i nærområdet.

EN BYGNING UDEN FUNKTION

Indtil har der i de lokale medier og blandt borgerne i Barcelona været skepsis om projektets succesrate både i forhold til Forum-eventen i 2004 og Forum-områdets fremtidige anvendelse i byen. En efterfølgende evaluering af eventen viser, at op mod seks ud af ti barcelonesere fandt, at begivenheden var en fiasko. En af begrundelserne er, at det ikke i tilstrækkelig grad er lykkedes at sælge projektet til borgerne. En af konsekvenserne af eventen var bl.a., at priserne på boliger i området steg med 50%, inden den overhovedet var begyndt. Mange betragter derfor byfornyelsen som en social udskiftning i området til fordel for den økonomiske elite.

Efter lukningen af Forum-eventen har opgaven for myndighederne bestået i at forberede områdets genåbning som det offentlige rum, det er. Flere renoveringer har derfor længe præget området; parken, havnen og badestranden er åbnet med betalingsfri adgang, men Fòrum Barcelona ligger i dag fortsat relativt øde hen uden den vitalitet, som ellers er så kendetegnende for de offentlige rum i Barcelona. Problematikken tilskrives bl.a. Forum-områdets byplanlægning, der ikke er tænkt ud fra fodgængerens perspektiv. I forlængelse heraf er en anden anke mod den planlægningsmæssige tilblivelse af Fòrum Barcelona, at der ikke har været den fornødne tid til at udvikle og sedimentere en autentisk bydel – den tid, som ethvert stort projekt behøver for "at mægle, udvikle sig, modnes og skabe sin egen hukommelse".

Områdets beskedne tiltrækningskraft som fritidsbeskæftigelse og afslapningsrefugium beskriver en borger bl.a. i følgende vendinger i et debatindlæg i El País: "... Den ene udyrkede meter efter den anden og kun med tilstedeværelsen af ganske få borgere (...) Den diskriminerende brug af cement og betonkasser former det landskab, som man kan nyde. Har vores politikere tænkt på den fremtidige anvendelse af Fòrum-området? Det tror jeg ikke."

ORGANISATION OG SAMARBEJDE

• Etableringen

Fòrum og de øvrige store anlægsprojekter på arealet er initieret af og etableret med Barcelona Kommune som omdrejningspunkt. Arealer og bygninger er kommunalt ejede, og de sorteres under Instituto do Cultura. Selve finansieringen har fungeret i en nogenlunde ligelig fordeling mellem kommunen, regionen Catalonien, den spanske stat og EU.

• Driften

Der er endnu ikke opbygget en fast organisation til at sørge for udvikling og tiltrækning af kongresser, events, udstillinger mv., ligesom ledelsesstrukturen på stedet heller ikke er på plads. Indtil videre foregår aftaler om benyttelse via Instituto do Cultura. Den initierende organisation ophørte med afslutningen af Universal Forum of Cultures i 2004.

Der er netop (november 2005) indgået en aftale med et fransk selskab, som skal planlægge, arrangere og afvikle konferencer, festivaler og events i området. Der forventes resultater i løbet af 2006 – og så vil det franske selskab komme til at stå for driften af 1. sal. I aftalen ligger, at Barcelona Kommune også fremover vil være ansvarlig for 2. sal samt udnyttelse og anvendelse af den offentlige plads omkring bygningen.

DO'S AND DON'TS

Autenticitet, lokal forankring og liv bør skabes i etableringsfasen – ikke bagefter.

- ☺ Markant kulturinstitution, der bruges som løftestang for regional udvikling – branding af Barcelona, tiltrækning af opmærksomhed, EU-støtte til byomdannelse osv.
- ☺ Fremragende tekniske faciliteter giver mulighed for en flerfunktionel anvendelse og højt udviklet formidling
- ☺ Fremragende rammer for meget store arrangementer
- ☺ Spændende, langsigtede perspektiver især i forhold til udenomsarealerne, hvor sammenhængen mellem havnen/strandpromenaden og kulturcentret kan give nye, gode byrum
- ☺ Spændende, langsigtede perspektiver i forhold til selve byomdannelsen i El Poblenou, 22@Barcelona, med Fòrum som yderpol
- ☹ Farligt at spænde en kulturinstitution – om end den er stor – for en decideret byudvikling
- ☹ Ingen lokal forankring. Langt den største del af byens indbyggere er fortsat skeptiske over for (eller direkte modstandere af) projektet
- ☹ Ingen sammenhæng med det eksisterende kulturliv og de tilbud, byens og regionens borgere efterspørger
- ☹ Store etagearealer – og udenomsarealer – der ikke er tænkt indhold for
- ☹ Ingen organisation eller ledelse, der løfter opgaverne mht. at skabe liv i centret og sikre kvalitet i formidlingen

Eyebeam

New York

PROFIL

Eyebeam er et kultur- og teknologicenter, hvor der foregår produktion, forskning, formidling og undervisning inden for multimedier, teknologi og kunst. Eyebeam tilbyder en række forskellige faciliteter og aktiviteter og tiltrækker dermed en bred målgruppe – fra børnefamilier over uddannelsesinstitutioner til kunstnere og forskere.

FAKTA

- **Areal**

Eyebeam omfatter omkring 1.400 m².

- **Økonomi**

Eyebeam er en non-profitinstitution, der støttes af the National Endowment for the Arts og the New York State Council on the Arts samt en lang række fonde, virksomheder og private.

- **Ansatte**

Der er 15 fastansatte, som næsten alle er universitetsuddannede inden for medier, kunst, teknologi eller varianter heraf. En del er samtidig udøvende kunstnere. Dertil kommer 17 kunstnere, som hhv. R&D Fellows, Production Fellows, Artists in Residence, Teaching Artists eller Commissioned Artists. Endelig har Eyebeam tre løsarbejdere og ti praktikanter tilknyttet organisationen.

I forbindelse med kurser og forløb trækkes der på ressourcepersoner, som honoreres på timebasis. Dette gælder også i forbindelse med rundvisninger.

- **Besøgende**

Omkring 20.000 besøgende om året.

- **Åbningstider og betaling**

Eyebeam er åbent for offentligheden tirsdag til lørdag, kl. 12-18.

Der er som udgangspunkt gratis adgang, men en 'foreslået donation' til alle udstillinger. I forbindelse med visse events, workshops mv. kræves dog en betaling på typisk 5-20 \$.

BELIGGENHED & BYRUM

Eyebeam har siden marts 2005 ligget på 540 West 21st Street, New York. Området kaldes Chelsea og er et område med mange gallerier. Der er 7-8 gallerier på samme gade og det tredobbelte i gaderne umiddelbart omkring. Man nyder derfor godt af, at der generelt færdes mange kunstinteresserede i området.

Eyebeam ligger fornuftigt i forhold til offentlige transportmidler. Der er en række metrostationer i umiddelbar nærhed, ligesom der går busser lige forbi Eyebeam.

MÅLGRUPPER

Eyebeam retter sig mod alle, der er interesseret i koblingen mellem multimedier, teknologi og kunst. Særligt retter en stor del af aktiviteterne sig mod kunstnere, som kan benytte sig af stedets faciliteter og deltage i undervisning og kurser.

Derudover har Eyebeam en række aktiviteter rettet mod unge, bl.a. en række uddannelsesaktiviteter, hvoraf flere tager form af forløb for folkeskoler og gymnasier.

PRIMÆRE FUNKTIONER

• Produktion

Eyebeams produktionsstudie indeholder redskaber til frembringelse, præsentation og analyse af multimedier, ofte med innovative tilgange. Studiet bruges af en række forskellige mennesker, herunder:

- Kunstnere, der har fået et etårigt stipendium til at gøre brug af Eyebeams faciliteter (ca. 2 personer om året)
- Kunstnere, der har fået et års adgang til teknisk hjælp (1-2 personer om året)
- Kunstnere, der får lov til at betale for at lave deres projekter hos Eyebeam

Alle kunstnere i produktionsmiljøet hos Eyebeam udvælges blandt et større antal ansøgere.

• Forskning

Forskningen hos Eyebeam beskæftiger sig med den nyeste teknologi og anvender ofte denne til kulturelle og samfundsinddragende projekter. Forsknings- og udviklingsafdelingen samarbejder med akademiske institutioner, private laboratorier, virksomheder samt kunstnere og opfindere. Der er endvidere tilknyttet udvalgte pionerer på området, der virker som rådgivere. Blandt konkrete forskningsprojekter kan nævnes projekter med fokus på internettet som fx et projekt om, hvordan information spreder sig via nettet.

• Uddannelse

Eyebeams uddannelsesaktiviteter omfatter konkrete forløb for studerende fra folkeskoler og gymnasier. Der undervises i temaer om aktuelle teknologiske emner inden for multimedier, der trækker linjer til samfundsudviklingen. Herudover er der en lang række undervisningsprogrammer og workshops:

- After-School Atelier med undervisning for skoleelever efter normal skoletid om projekter med bl.a. digital lyd, video og robotter. Der er forløb for både folkeskole- og gymnasieelever, som selv ansøger om at deltage i forløbet og betaler for deltagelsen. Der er eksempelvis gennemført et forløb om digitale forfalskninger med fokus på, hvad der er muligt, og hvordan man gør det. På denne baggrund diskuteres begrebet sandhed – og hvilken betydning det har for samfundet
- Digital Day Camp i form af undervisningsforløb for skoleelever, som gennemføres i ferieperioder. Forløbene sammensættes i samarbejde mellem ansatte ved Eyebeam og teknologivirksomheder. I forløbet indgår forelæsninger og workshops om emnet

Eyebeam

New York

PRIMÆRE FUNKTIONER

(fortsat)

- Familieundervisning med undervisning og workshops rettet mod mindre børn og deres forældre for at give en dybere forståelse af de aktuelle udstillinger
- Forskellige møderækker som f.eks. et åbent forum for professionelle på området med foredragsholdere, gruppediskussioner osv., en møderække for kunstnere, der ikke er slået igennem professionelt med henblik på indbyrdes læring og netværksdannelse og enkeltdagsprojekter, hvor alle kan deltage. Som eksempler kan nævnes et projekt om elektronisk overvågning indeholdende såvel tekniske som samfundsmæssige aspekter

- **Udstillinger/formidling**

Udstillingerne i Eyebeam afspejler blandt andet det, der bliver produceret i ovennævnte afdelinger af ansatte, kunstnere, elever, på workshops osv. Udstillingerne er åbne for offentligheden. Der er ligeledes udstillinger af multimediekunst, der ikke er produceret hos Eyebeam

Endvidere udarbejder Eyebeam en journal, som er en form for løbende reportage fra arrangementerne, samt et tidsskrift, hvor de ansatte skiftes til at kommentere aktuelle nyheder inden for det kunstteknologiske område.

ØVRIGE FUNKTIONER

Eyebeam har endvidere laboratorier, klasseværelser, redigeringslokaler, prototypegallerier, administration, lounge/event-rum, boghandel og udstillingslokale på over 700 m². I udstillingslokalet kan man gennem en glasvæg se ind i et prototypeområde og en workshop, således at besøgende kan følge en del af arbejdet.

Der er igangsat en tilbygning, som forventes færdig i 2008. Denne bygning kommer til at indeholde arbejdslokaler, multimedieklasseværelser, gallerier, 'state-of-the-art'-teater og et digitalt arkiv.

BAGGRUND

Filmmanden John S. Johnson, der er producent, manuskriptforfatter og instruktør, har taget initiativ til og grundlagt en række kreative miljøer, hvor forfattere og kunstnere kunne få inspiration og eksperimenter: Eyebeam, the Filmmakers Collaborative, Screenwriters Colony og May68. Der er i en vis udstrækning interaktion og netværksdannelse på tværs af disse miljøer.

IDAGRUNDLAG, MÅLSÆTNINGER OG PROFIL

Eyebeam er et kultur- og teknologicenter, der fokuserer på spændingsfeltet mellem kunst og videnskab. Målet er at øge forståelsen for sammenhængen mellem disse felter gennem uddannelse, forskning, produktion og udstillinger i samarbejde med kunstnere, forskere, skoleelever, studerende og den brede offentlighed.

Et atelier anvendes som billede på Eyebeams ønskede funktion: Det skal være et sted, hvor energi og inspiration fra forskellige personer med forskellige baggrunde og projekter mødes. Derved opstår unikke forudsætninger for at skabe kunst.

ORGANISATION OG SAMARBEJDE

- **Etableringen**

Eyebeam blev etableret i 1996 på privat initiativ af John S. Johnson, der fortsat er bestyrelsesformand for non-profitinstitutionen Eyebeam. De øvrige ti bestyrelsesmedlemmer er folk fra private virksomheder, fonde, institutter og udøvende kunstnere.

- **Driften**

Eyebeam er en non-profitinstitution, der støttes af the National Endowment for the Arts og the New York State Council on the Arts samt en lang række fonde, virksomheder og private.

Til at inspirere og bidrage til udviklingen og driften af Eyebeam er der nedsat følgende rådgivende udvalg:

- Eyebeam Board of Advisors – 13 medlemmer
- Moving Image Studio Advisory Council – 14 medlemmer
- Moving Image Studio Selected Committee – 5 medlemmer
- Research & Development Labs Advisory Council – 2 medlemmer
- Publication Advisory Council – 6 medlemmer

Gaver, støttebeløb fra private samt donationer fra fonde og virksomheder er en forudsætning for at opretholde driften. Ligeledes er den igangværende udvidelse, der skal gøre Eyebeam til et internationalt kendt kulturcenter, på forhånd sikret gennem donationer.

DO'S AND DON'TS

Skabelsen af et reelt samarbejdende, producerende og kreativt miljø – i spændingsfeltet mellem kunst, videnskab og samfund.

- 😊 At involvere en række kunstnere i aktiviteter omkring institutionen. Derved kan dannelsen af et kreativt miljø fremmes
- 😊 Mulighed for at skabe synergi ved at kombinere kunst og teknologi og design/arkitektur
- 😊 At udbyde undervisningsforløb med teknologisk og kunstnerisk fokus i samarbejde med lokale uddannelsesinstitutioner
- 😊 At etablere kontakt til lokale it-virksomheder, der er interesserede i at samarbejde om udbydelsen af undervisning og kurser
- 😊 At etablere samarbejde med forskere inden for beslægtede fagområder. I Eyebeam deltager forskerne i miljøet omkring stedet og benytter faciliteterne, deltager i møder og workshops og forestår samtidig dele af undervisningen
- 😊 At udstille den fremstillede kunst og inddrage besøgende i workshops i forståelsen af kunsten osv. samt udstille anden multimediekunst
- 😊 At inddrage udøvende kunstnere sammen med erhvervsfolk i rådgivende udvalg for at få inspiration til og dialog om udvikling og nye tiltag
- ☹ Det er problematisk at skabe et åbent hus for besøgende, kunstnere og studerende, og samtidig sikre udstyr m.m. Det levende miljø opstår i kraft af, at de forskellige målgrupper mødes, og at udstyret er tilgængeligt for de forskellige målgrupper, men det betyder også, at det er vanskeligere at sikre udstyret mod hærværk, tyveri og lignende. Det kan derfor være nødvendigt at sondre mellem forskellige gruppers adgang til og brug af faciliteterne.

